

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.3 of 10, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

Data 19.02.2026 Nr. 07

Cancelaria de Stat a Republicii Moldova

Notă de poziție la proiectul de lege privind participarea publică în procesul decizional

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități salută inițiativa de revizuire și consolidare a cadrului normativ privind participarea publică în procesul decizional, apreciind importanța asigurării transparenței și incluziunii în procesul de elaborare a actelor normative în Republica Moldova.

Participarea efectivă a persoanelor cu dizabilități la procesul decizional reprezintă nu doar o bună practică democratică, ci și o obligație derivată din principiile egalității, nediscriminării, accesibilității și incluziunii sociale.

În acest context, considerăm esențial ca proiectul de lege să includă prevederi explicite și detaliate, care să asigure participarea efectivă a persoanelor cu dizabilități la toate etapele procesului decizional precum și măsurile de suport în funcție de necesitate pentru participarea deplină și informată.

În acest sens, propunem completarea proiectului de lege cu un articol dedicat care să reglementeze în mod clar obligațiile autorităților publice de a asigura măsuri concrete de suport pentru participarea persoanelor cu dizabilități, în special în cazul elaborării, modificării sau adoptării actelor legislative și normative care le afectează direct sau indirect drepturile și interesele.

Astfel, recomandăm adăugarea unui articol nou în Lege:

Articolul X - Suport pentru participarea persoanelor cu dizabilități în procesul decizional, care să includă:

(1) Autoritățile publice au obligația de a asigura persoanelor cu dizabilități suportul necesar pentru participarea efectivă și egală la procesele de consultare publică și la luarea deciziilor, inclusiv în procesul de elaborare a actelor legislative și normative care le afectează direct sau indirect.

(2) Suportul acordat include, fără a se limita la, următoarele măsuri:

a) Informație în limbaj accesibil și formate alternative

Autoritățile publice vor asigura:

- redactarea informațiilor relevante (proiecte de acte normative, note informative, sinteze) în limbaj simplu și ușor de înțeles;
- punerea la dispoziție a documentelor în formate accesibile, în funcție de necesitățile persoanei, cum ar fi:
 - format electronic compatibil cu cititoarele de ecran;
 - limbaj Braille;
 - versiuni audio;
 - materiale video cu interpretare în limbaj mimico-gestual și/sau subtitrare;

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.3 of 10, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

- rezumate în limbaj ușor de citit („easy-to-read”).

b) Persoana de suport / asistent pentru participare

Persoanele cu dizabilități pot beneficia, la cerere, de o persoană de suport sau asistent, ales de persoana cu dizabilitate, care să o ajute:

- să înțeleagă informațiile și documentele prezentate;
- să își formuleze opiniile, propunerile sau obiecțiile;
- să comunice cu autoritățile în cadrul consultărilor, audierilor publice sau ședințelor.

Persoana de suport nu substituie voința persoanei cu dizabilitate, ci acționează exclusiv pentru facilitarea exprimării acesteia.

c) Adaptarea procedurilor de consultare

Autoritățile publice vor adapta procedurile de consultare prin:

- acordarea unui termen rezonabil și suficient pentru analizarea documentelor;
- organizarea consultărilor în spații fizice accesibile sau prin mijloace online accesibile;
- posibilitatea transmiterii opiniilor în formă scrisă, audio sau video;
- asigurarea interpretării în limbaj mimico-gestual, la necesitate.

d) Accesibilitate comunicațională și digitală

Se va asigura:

- accesibilitatea platformelor online utilizate pentru consultări publice;
- utilizarea unui limbaj clar și explicarea termenilor tehnici sau juridici;
- desemnarea unei persoane de contact în cadrul autorității, instruită în comunicarea cu persoanele cu dizabilități.

e) Respectarea autonomiei și a voinței persoanei

Toate măsurile de suport trebuie acordate:

- cu respectarea autonomiei, demnității și voinței persoanei;
- fără constrângere, influență nejustificată sau substituirea deciziilor acesteia.

Adoptarea acestor modificări ar asigura alinierea cadrului normativ la standardele internaționale privind drepturile omului, ar preveni apariția unor reglementări care creează bariere sau discriminare indirectă și ar consolida încrederea persoanelor cu dizabilități în instituțiile publice. În ansamblu, aceste ajustări ar contribui la un proces decizional mai echitabil, transparent și incluziv.

În contextul celor expuse ne exprimăm aprecierea pentru eforturile depuse și vă rugăm a face public, ulterior, tabelul de sinteză a recomandărilor conform prevederilor Legii nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.

Directoare executivă

Galina CLIMOV